

DET KONGELIGE BARNE-, LIKESTILLINGS-
OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Rundskriv

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Nr.
Q-04/2011

Vår ref
201002087

Dato
05.01.2011

Rundskriv om samvær under tilsyn etter barneloven

1 Bakgrunn

Etter § 43 tredje ledd i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barneloven) kan det i avtale eller dom settes vilkår for gjennomføring av samvær. Dersom tilsyn blir satt som vilkår for samvær, kan domstolen gi pålegg til departementet om å oppnevne tilsynsperson:

”Dersom tilsyn vert sett som vilkår for samvær, kan retten i særlege høve påleggje departementet å oppnemne tilsynsperson. Departementet kan gje forskrifter med nærare føresegner om oppnemning av tilsynsperson, utøving av tilsynet og godtgjering for dette.”

Samvær under tilsyn er videre regulert i forskriften FOR 2006-12-07 nr. 1360.

Rundskrivet utfyller lov og forskrift og skal bl.a. sikre

- en effektiv iverksetting av pålegg fra domstolen
- en forsvarlig utøving av tilsynssamvær der særlig barnets beste vektlegges
- at eventuelle oppdrag for eksterne tilsynsutøvere reguleres i avtale
- god økonomikontroll.

2 Aktørene i tilsynssaker

Departementet gir innledningsvis en oversikt over de ulike aktørene som er involvert i saker om samvær under tilsyn. Aktørene har ulik myndighet nedfelt i lov og forskrift, noe som er utgangspunktet for departementets utdypende merknader nedenfor om aktørenes rettigheter, plikter og oppgaver.

Domstolen har myndighet til å gi pålegg om samvær under tilsyn, og har dermed mulighet til å gi utfyllende bestemmelser om gjennomføring og iverksetting. Praksis viser at det varierer

hvor detaljerte påleggene er.

Bufetat ved regionkontorene har til primæroppgave å oppnevne tilsynsutøver der det foreligger et pålegg fra domstolen¹. Videre har regionkontorene en avgrenset myndighet til å utfylle og presisere et pålegg dersom dette ikke er tilstrekkelig detaljert for iverksetting av tilsyn, se nedenfor i punkt 4.3. Familievernkontorene vil kunne ha en sentral rolle når det gjelder å forberede og følge opp saker, noe som er nærmere beskrevet nedenfor.

Tilsynsutøver har etter gjeldende rett kun til oppgave å være til stede under samværet, med mindre domstolen har gitt tilsynsutøver bestemte oppgaver. I hvilken grad Bufetat kan tildele tilsynsutøver bestemte oppgaver som er nødvendig for iverksetting, er behandlet i punkt 4.3 og 5.4. Her vil det ha en viss betydning hvorvidt tilsynsoppdraget omfattes av familievernets ordinære tjeneste og budsjett eller ei.

Departementet forutsetter at det foretas en formell oppnevning av tilsynsutøver og at det inngås avtale om oppgaver og godtgjøring – uavhengig av om tilsynsutøver er ansatt i familievernet eller ei, se punkt 5.3 og 5.4. Krav til økonomikontroll er behandlet i punkt 5.6 og gjelder primært eksterne tilsynsutøvere.² Hvorvidt det er behov for helt parallelle krav i saker som håndteres innenfor familievernets ordinære tjeneste og budsjett, overlates til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) å avgjøre.

3 Regionkontorene i Bufetat skal oppnevne tilsynsutøver

Etter forskriften er det den statlige regionale familievernmyndigheten som har ansvar for oppnevning av tilsynsutøver, jf. § 1 første ledd første punktum. Tilsynsutøver kan være tilsatt fagperson ved familievernkontor eller en som kontoret inngår avtale med, jf. forskriften § 1 andre ledd.

Departementet har i brev av 28. juni 2010 innskjerpet at det er regionkontorene i Bufetat som heretter skal foreta oppnevning av tilsynsutøver. Se også retningslinjene av 25. juni 2010 der dette utdypes og begrunnes. Det samme gjelder for adgangen til å gi utfyllende bestemmelser – der dette er nødvendig – for å iverksette domstolens pålegg. Dette er ikke til hinder for at sak om oppnevning initieres ved familievernkontor eller forberedes der.

Regionkontorets oppnevning skal peke ut en ”egnet tilsynsutøver”. Det fremgår av forskriften at tilsynsutøver skal være egnet i forhold til domspremissene for tilsynet. Der domstolen ikke har pekt ut en bestemt tilsynsutøver og fastsatt sted for tilsyn, må Bufetat gjøre en konkret vurdering av hvilken tilsynsutøver som vil være egnet i den bestemte saken. Det skal her tas utgangspunkt i hva som er formålet med tilsynet, dvs. hvilke forhold som begrunner tilsyn. Hensynet til barnet – hva som er barnets beste – vil være et sentralt vurderingstema ved oppnevning. Departementet forutsetter at regionkontoret skal undersøke mulighetene for å benytte ansatte i familievernet som tilsynsutøver før eksterne alternativer vurderes. Tilsynssamvær bør skje i samværsforelders hjem – eller i det minste med en forankring her – dersom dette er forsvarlig. Særlig gjelder dette i de tilfelle hvor det mulig og ønskelig med overgang til ordinært samvær på sikt. Det bør av barnefaglige grunner være et mål at barnet møter forelder i hjemmet, slik at barnet får et bilde av hvor og hvordan samværsforelder bor. I noen saker kan det være behov for mer fleksible ordninger, herunder at innledende samtaler og samvær foregår på et familievernkontor før overgang til samvær i samværsforelders hjem. I de saker hvor samvær ikke kan skje i hjemmet, vil familievernets lokaler naturlig nok kunne

---

¹ Se forskriften FOR FOR 2006-12-07 nr. 1360 § 1 og departementets instruks i brev av 28. juni 2010.

² Hvem som kan sende regning til departementet bestemmes av departementet.

benyttes. Det er ikke noe i veien for at familievernet legger spesielt til rette for tilsynssamvær ved enkelte kontor. Etter departementets syn bør det foreligge særlige grunner for at samvær skal skje på institusjon eller institusjonslignende steder, når barnet ikke selv er plassert der. Myrsnipa, Barnas Stasjon m.m. bør primært benyttes der sakens forhold tilsier at det ikke er forsvarlig å ha tilsyn hjemme hos bostedsforelder eller samværsforelder og i tilfelle der samvær ellers ville foregått på andre mindre egnede steder.

Departementet viser til at det normalt oppnevnes én tilsynsutøver. Bufetat vil likevel ha myndighet til å oppnevne to tilsynsutøvere der det foreligger særskilte grunner for dette som bør fremgå av oppnevningen. Etablering av svært omfattende og mer politilignende beskyttelse for barnet og tilsynsutøver vil falle utenfor tilsynsordningen slik denne er utformet i dag, særlig gjelder dette der domstolen ikke har forutsatt dette i pålegget.

4 Når kan tilsyn iverksettes – hvilke betingelser må foreligge

4.1 Innledning

Bufetat kan bare iverksette tilsyn der bestemte betingelser er oppfylt. Videre er det slik at Bufetat selv må fastsette nødvendige betingelser dersom domstolens pålegg ikke er tilstrekkelig detaljert for iverksetting. Departementet redegjør nærmere for disse forhold nedenfor.

4.2 Det må foreligge et pålegg fra domstolen

Domstolens pålegg i den enkelte sak setter rammer for hvilken tilsynsordning som kan fastsettes. Regionkontoret har en plikt til å oppnevne tilsynsutøver i tråd med domstolens pålegg.³

Pålegg kan gis i dom eller midlertidig avgjørelse i kjennelse etter barneloven § 60, og videre i enkelte andre dokumenter dersom pålegget kan anses å være utformet av domstolen, jf. barneloven § 43 tredje ledd andre punktum. Det lovbestemte kravet om at det er ”retten” som har gitt pålegget, innebærer en begrensning for Bufetats hjemmel – og adgang – til å iverksette tilsyn. Bufetat kan ikke iverksette tilsyn på grunnlag av rettsforlik, forlik og avtaler inngått mellom partene dersom ikke domstolen i tillegg har gitt et pålegg. Det forhold at avtalen m.m. er inntatt i rettsbok, er ikke tilstrekkelig til at det nevnte lovbestemte kravet er oppfylt. Departementet mener at det i mange tilfelle vil være gunstig at domstolen gir pålegg i dom eller midlertidig avgjørelse i kjennelse etter barneloven § 60. Dette vil sikre at sakene er godt utredet og at barnets syn er innhentet og vektlagt i tilstrekkelig grad. Samtidig vil faktum og premissene for avgjørelsen være uttrykt på en slik måte at forholdene legges til rette for en effektiv iverksetting av pålegget i Bufetat.

Bufetat må sikre at pålegget er rettskraftig før oppnevning initieres. Generelt er det slik at kjennelser og rettsforlik har umiddelbar rettskraft. Dommer er imidlertid rettskraftige først når ankefristen er utløpt. Dersom dom er påanket, skal det ikke oppnevnes tilsynsutøver på grunnlag av dommen. Dersom en slik ikke-rettskraftig dom ledsages av en beslutning fra dommer nedfelt i brev, bør dette aksepteres som et rettslig pålegg idet det etter gjeldende rett

---

³ Dette er utdypet slik i tolkningsuttalelse av 18. september 2007 fra Justisdepartementet:

”Etter barnelova § 43 med tilhørende forskrift hører det primært under domstolene å treffe beslutning om tilsyn og om det nærmere innholdet i tilsynsordningen. Hva som skal anses som tilsyn under samvær, må være opp til domstolene innenfor rammen av loven og forskriften. Regelverket synes å gi domstolene en vid skjønnsmargin. Når retten har benyttet denne kompetansen og i samsvar med loven har gitt forvaltningen et pålegg, er det klart at et forvaltningsorgan ikke har kompetanse til å sette til side rettens pålegg ved å vedta å ikke etterkomme pålegget.”

som nevnt ikke stilles formkrav utover at det er ”retten” som skal gi pålegget – men bare i tilfelle der begge foreldre ønsker at tilsynssamvær iverksettes straks. I slike tilfelle må Bufetat forsikre seg om at det foreligger enighet mellom foreldrene.

Bufetat har ikke hjemmel til å oppnevne tilsynsutøver og inngå avtale med denne om tilsynssamvær utover 16 timer i en bestemt sak i ett tilsynsår. Dette gjelder selv om domstolen spesielt har anmodet om dette i pålegget eller i særskilt henvendelse til Bufetat. Dette innebærer at dersom domstolen har fastsatt tilsyn utover dette – og således gått utover rammene for egen og Bufetats myndighet – skal Bufetat iverksette pålegget, men bare innenfor rammen av 16 timer. Dersom domstolen i en midlertidig avgjørelse pålegger maksimalt antall tilsynstimer over et kortvarig tidsrom, har Bufetat ikke mulighet til å tilby ytterligere tilsynssamvær i samme sak før etter ett år til tross for nye pålegg fra domstolen. Se dog punkt 7 om annen bistand fra familievernnet.

4.3 Regionkontoret har en viss adgang til å utfylle pålegget

Den sentrale rammen for iverksetting av tilsyn i en konkret sak vil som nevnt ovenfor være domstolens pålegg. I mange saker er imidlertid ikke domstolens pålegg tilstrekkelig for iverksetting, og i enkelte saker er det ikke praktisk mulig å følge domstolens pålegg fullt ut. Bufetat må følgelig ha en viss mulighet for å fastsette betingelser som tid og sted for samvær for å kunne iverksette en bestemt tilsynsordning. Dette kan for det første forankres i forskriften som gir Bufetat ansvar for oppnevning av tilsynsutøver. For det andre kan Bufetat i konkrete saker anses å ha fått delegert oppgaven med å utfylle pålegget – avgrenset til de tilfelle domstolen ikke selv har benyttet sin myndighet til å fastsette nødvendige og utfyllende bestemmelser. Departementet har forutsatt at det er Bufetat ved regionkontoret som i så fall kan fastsette slike betingelser for iverksetting.

I praksis vil det særlig kunne være behov for å avklare tid og sted for samværet, og regionkontoret må i så fall rådføre seg med partene og tilsynsutøver om dette. Dersom partene ikke kan enes om tid og sted – forenlig med tilsynsutøvers kapasitet – må regionkontoret kunne bestemme dette for å få iverksatt pålegget. Dette er ikke til hinder for at regionkontoret overlater til ansatte i familievernnet, som tar tilsynsoppdrag innenfor familievernets ordinære tjeneste og budsjett, å avklare slike forhold. Bufetat kan ikke overlate slike oppgaver til ekstern tilsynsutøver, se nærmere i punkt 5.4.

Der domstolen har gitt et pålegg om antall timer som overstiger det antall Bufetat har hjemmel til å oppnevne tilsyn for – slik at domstolens pålegg ikke kan tas på ordet – må regionkontoret videre kunne gjøre de tilpasninger i pålegget som er nødvendig for å iverksette tilsyn. Merknader ovenfor om ansatte i familievernnet gjelder tilsvarende her.

Bestemmelser om rammene for samvær under tilsyn skal først og fremst rette seg etter det som er best for barnet, jf. barneloven § 48. Se videre departementets brev av 2. februar 2007.

5 Saksbehandling

5.1 Forvaltningsloven

Det er gitt enkelte føringer for saksbehandlingen i regelverket om tilsynssamvær. For øvrig vil forvaltningslovens krav og ulovfestede forvaltningsrettslige prinsipper gjelde for Bufetat. Statens og departementets regelverk og praksis for utbetalinger og økonomikontroll vil også være styrende for behandling av saker om tilsynssamvær. Dette er utgangspunktet for departementets merknader om saksbehandlingen nedenfor.

5.2 Innledende saksbehandling

Initiativ fra partene

Det følger av forskriften § 1 første ledd andre punktum at parten som ønsker tilsynsordning iverksatt, selv må ta initiativ til dette. Departementet mener at det følger av forskriften at regionkontoret ikke skal oppnevne en tilsynsutøver før parten personlig eller via advokat anmoder om dette. Regionkontoret skal således ikke oppnevne tilsynsutøver utelukkende på grunnlag av pålegg oversendt direkte fra domstolen, og det skal heller ikke initieres eller forberedes en oppnevning som følge av slik oversendelse. I slike tilfelle må regionkontoret, enten selv eller via et familievernkontor, konsultere samværsforelder.

Etter forskriften skal den som ønsker samvær under tilsyn henvende seg til nærmeste familievernkontor. Departementet forutsetter at familievernkontor som mottar henvendelse om oppnevning, heretter oversender sak til regionkontoret som skal ta ansvar for å styre den videre prosessen fram mot avgjørelse om oppnevning.

Regionkontoret har ansvaret for å styre saken, familievernkontorene bistår

Regionkontoret skal i den innledende fasen av saksbehandlingen avklare videre prosess i den enkelte sak. Regionkontoret skal også ha et særskilt fokus på å avklare om hvorvidt henvendelsen er et pålegg fra domstolen, jf. punkt 4.2.

Regionkontoret skal alltid innhente domstolens avgjørelse i sin helhet før tilsynsutøver oppnevnes idet domspremissene m.m. kan gi sentral informasjon om partene og behovet for tilsynet. Der regionkontoret finner at det foreligger et pålegg som gir plikt til og hjemmel for oppnevning av tilsynsutøver, kan de henvende seg det offentlige familievernkontor som er nærmest barnets bosted.⁴ Det må likevel utøves et skjønn her, slik at oppgaven legges til det familievernkontor som er best i stand til å vurdere saken og eventuelt foreslå en tilsynsutøver i tråd med domstolens pålegg. Familievernkontorene vil således normalt sett ha en sentral funksjon når det gjelder utredning av saker om oppnevning – etter anmodning fra regionkontoret. Familievernkontorenes rolle ved saksforberedelse og utredning vil ivareta hensynet til geografisk nærhet til partene, herunder kunnskap om og kjennskap til lokale forhold. Bufetat, enten regionkontoret eller familievernkontoret, vil som ledd i utredningen ha mulighet til å henvende seg både til partene, domstolen og sakkyndige for å innhente nærmere opplysninger i saken der pålegget ikke gir tilstrekkelig informasjon til å oppnevne tilsynsutøver. Foreldrene må involveres i rimelig grad under saksforberedelsen dersom tid og sted må avklares, se punkt 4.3.

Engasjering av tolk

Dersom det er behov for tolk i en konkret tilsynssak, er det regionkontoret som eventuelt må inngå avtale med tolk. Utgangspunktet må være at domstolen tar stilling til om tolk er nødvendig i en konkret tilsynssak, men her vil generelle bestemmelser om bruk av tolk også måtte tas i betraktning. Ekstern tilsynsutøver skal ikke inngå avtale med tolk, mens dette kan overlates til ansatte ved familievernkontor i tilsynssaker som håndteres innen familievernets ordinære tjeneste og budsjett.

Bufetat kan benytte Nasjonalt tolkeregers nettside www.tolkeportalen.no som gir oversikt over tolkers formelle kompetanse. Portalen informerer om de ulike nivåer på tolker og om hvilket nivå som skal prioriteres. Tolkeportalen informerer videre om at salærforskriften benyttes for rettsoppnevnte tolker, slik at disse godtgjøres med 4/5 av denne satsen. Se nærmere i tolkeportalen om ulike etaters praksis når det gjelder fastsettelse av lønn og andre

---

⁴ Jf. departementets brev av 2. februar 2007.

vilkår, herunder differensiering av lønn etter tolkens kvalifikasjonsnivå. Regionene må videre ta i betraktning eventuelle andre retningslinjer for bruk av tolk i Bufetat.

5.3 Formkrav ved ulike former for avgjørelser, klagerett

Oppnevning av tilsynsutøver, fastsettelse av tid og sted

Der regionkontoret kun utpeker tilsynsutøver – og pålegget er tilstrekkelig detaljert når det gjelder tid og sted – må utpeking av tilsynsutøver som utgangspunkt betraktes som en ren effektivering av domstolens pålegg. Dette vil følgelig ikke anses som enkeltvedtak, og det vil dermed heller ikke være klagerett. Dersom én eller begge parter har innsigelser mot regionkontorets valg av tilsynsutøver, vil regionkontorets utpeking av denne trolig være et enkeltvedtak. Det er ikke nødvendig rutinemessig å informere om klagerett ved effektivering av pålegg, men informasjon bør gis i eventuelle saker der det oppstår uenighet mellom partene på dette punkt.

Bufetat kan i enkelte tilfelle som nevnt fastsette tid og sted for tilsynssamvær, se nærmere i punkt 4.3. Ved enighet om tid, sted og andre betingelser, vil ikke spørsmål om formkrav til avgjørelsen og klagerett aktualiseres. Dersom den innledende saksforberedelsen og utredningen avdekker at partene er uenige om betingelsene, bør regionkontoret fatte et enkeltvedtak i saken. Partene vil således ha klagerett.

Endringer etter oppnevning av tilsynsutøver

Dersom domstolens pålegg regulerer betingelser som tid og sted for samvær, kan ikke partene fritt avtale endringer om hvordan tilsynssamvær skal utøves. Regionkontoret vil kunne endre betingelsene dersom begge parter ønsker det – der dette er i orden for tilsynsutøver – dersom slik endring ikke innebærer at tilsynsordningen vil stride mot pålegget. Det er videre klart at partene står fritt til å avtale endringer i samværsordningen – eksempelvis avvikling av samvær eller overgang til ordinært samvær – som innebærer at tilsynsordningen bortfaller.

I andre tilfelle – der Bufetat kan fastsette tid og sted for samvær i tråd med punkt 4.3 – vil Bufetat også kunne endre tid og sted. Bufetat må i hovedsak kunne overlate til partene å fremme et felles ønske om endrede betingelser i slike tilfelle. Dersom partene kan enes om endringsønsker bør regionkontoret, enten selv eller via et familievernkontor, søke å få til en ny avtale med tilsynsutøver i tråd med partenes ønsker. Eventuelle slike endringer kan nedfelles i en samarbeidsavtale. Dersom regionkontoret ikke imøtekommer en eller begge parters ønsker, kan regionkontoret holde fast ved eller endre sin opprinnelige avgjørelse. Dette bør skje i form av et enkeltvedtak, og det vil således være klagerett over denne avgjørelsen.

Anmodning om oppnevning imøtekommes ikke

Dersom regionkontoret ikke imøtekommer anmodning om oppnevning – fordi det ikke foreligger plikt til eller hjemmel for oppnevning – bør regionkontoret informere partene med kopi til domstolen om forutsetninger for oppnevning av tilsynsutøver etter regelverket. Se nærmere i punkt 4.2.

I punkt 4.2 omtales også ikke-rettskraftige pålegg: Ikke-rettskraftig pålegg kan som nevnt der ikke danne grunnlag for oppnevning. Dersom parten anmoder om oppnevning på grunnlag av ikke-rettskraftig pålegg, bør Bufetat gjøre oppmerksom på anledningen til å be domstolen om å fatte en midlertidig avgjørelse med hjemmel i barneloven § 60. Dersom regionkontoret mottar en skriftlig henvendelse, vil trolig den beste løsningen være at saken ligger i bero inntil videre dersom partene ønsker dette etter en muntlig veiledning om gjeldende rett.

Hvorvidt enkelte avgjørelser i konkrete saker knyttet til ovennevnte situasjoner vil være enkeltvedtak, må avgjøres konkret og i tråd med forvaltningslovens bestemmelser. Anmodninger som klart faller utenfor tilsynsordningen, bør imidlertid kunne avvises formløst, og det vil neppe være klagerett. Dette gjelder eksempelvis anmodninger forankret i rene privatrettslige avtaler inngått utenfor rettsmøte. Bufetat bør i så fall gi nødvendig veiledning.

5.4 Avtale med tilsynsutøver om oppgaver og godtgjøring

Oppgaver

Regelverk og pålegg gir rammer for inngåelse av avtale med tilsynsutøver. Nedenfor gir departementet føringer for avtaleinngåelse med tilsynsutøver. Merknadene gjelder særlig ekstern tilsynsutøver, men gjelder også for tilsynsutøver som er ansatt i familievernet så langt de passer. I punkt 6 er det videre gitt enkelte retningslinjer om utøvelse av tilsyn som også bør inkluderes i avtale med tilsynsutøver.

Hva som skal anses som ”samvær” – og beregning av tid til dette – reiser sjelden vanskelige avgrensningsspørsmål. Imidlertid kan det oppstå tvil rundt beregning av samværstid der domstolens pålegg krever at tilsynsutøver skal bistå med å bringe barnet til og fra samvær for å lette kommunikasjonen i møter mellom partene eller lignende, men hvor tilsynsutøver ikke skal være tilstede under hele samværet. Departementet legger til grunn at slik bistand skal anses som del av samværet, og at det må settes av rimelig tid til dette. Det må legges til grunn at det sjelden vil være aktuelt å beregne mindre enn én time i forbindelse med slik bistand ved enkelte samvær. Tidsbruk til bistand vil da inngå i beregningen over antall tilsynstimer. Reisetid og ventetid for tilsynsutøver vil måtte beregnes som ”administrativt arbeid”. Dette må da reguleres i avtale med tilsynsutøver.

Arbeid utover tilsynssamværet avtales og registreres som ”administrativt arbeid” og spesifiseres. Det er spesielt viktig at adgangen til å fakturere for slike oppgaver reguleres når det gjelder de eksterne tilsynsutøverne. Administrativt arbeid kan omfatte:

- samtaler i forkant av samvær med samværsforelder og/eller barnet
- medgått tid til ruskontroll, kun der domstolen har pålagt
- samtaler i etterkant av samvær med samværsforelder og/eller barnet
- bistand med å bringe barnet til og fra samvær
- rapportskrivning, kun der domstolen har pålagt
- samtaler med sakkyndig, kun der domstolen har pålagt.

Nedenfor kommenteres enkelte oppgaver særskilt:

Domstolen kan gi føringer som innebærer at tilsynsutøver har noen særskilte oppgaver knyttet til *veiledning av og samtaler med partene*. Departementet har erfart at noen eksterne tilsynsutøvere avholder mange formøter med partene, som deretter leder til et svært lite antall samværstimer eller avlyst samvær. Det understrekes at ekstern tilsynsutøver ikke kan gis fri adgang til selv å bestemme tidsbruken her, dette må reguleres og kontrolleres av Bufetat. Regionkontoret må avtale med ekstern tilsynsutøver hva som er rimelig tidsbruk knyttet til forberedelse og formøter, og deretter kontrollere at tilsynsutøver ikke bruker mer tid enn det som er avtalt. Vi minner om at hovedregelen etter gjeldende rett er at tilsynsutøver kun skal være til stede under tilsynssamværet. Det kan i særlige tilfelle være behov for samtaler før og etter hvert samvær, men dette vil bare gjelde helt unntaksvis. Ellers mener departementet at Bufetat normalt sett ikke skal gjøre avtaler med ekstern tilsynsutøver om at denne skal kunne fakturere for *egenforberedelse* eller lignende. Der tilsyn utøves av ansatt i familievernet i regi av ordinær tjeneste og innenfor familievernets eget budsjett, gjelder ikke de samme begrensninger når det gjelder adgang til veiledning og egenforberedelse.

Tilsynsutøver har som nevnt ovenfor ikke myndighet til å bestemme *tid og sted* for samvær. Departementet ber om at dette klargjøres i avtale med ekstern tilsynsutøver, og at det presiseres at denne heller ikke skal bistå partene eller deres advokater med å komme frem til avtaler om tid og sted for samvær. Tilsynsutøver skal heller ikke ha til oppgave å motivere bostedsforelder eller samværsforelder til å møte til samvær.

Arbeid i forbindelse med *vitneførsel* faller utenom ordningen med samvær under tilsyn. Departementet gjør oppmerksom på at medgått tid til eventuell vitneplikt ikke kan inngå som del av det administrative arbeidet i forbindelse med utøving av tilsyn for ekstern tilsynsutøver. Dette gjelder uansett om domstolen har innkalt tilsynsutøver som vitne, eller om tilsynsutøver frivillig møter som vitne i en konkret sak for domstolen. Departementet viser til at dersom domstolen innkaller tilsynsutøver som vitner, er det domstolen som dekker utgifter forbundet med vitneførsel etter lov 21. juli 1916 nr. 2 om vidners og sakkyndiges godtgjørelse m.v. Dersom tilsynsutøver møter frivillig til vitneførsel etter ønske fra samværsforelder eller bostedsforelder, er det den aktuelle parten som eventuelt betaler vitnet for oppmøtet.

Tilsynsutøver skal bare bistå med å *bringe barn til og fra samværet* dersom dette er pålagt av domstolen eller Bufetat har bestemt det. Det er viktig at regionkontoret kun inngår avtale om transport av barnet dersom dette er strengt nødvendig for å få gjennomført samvær – og bare dersom begge foreldre er enige om det. Regionkontoret må foreta en risikovurdering før avtale om transport inngås med tilsynsutøver, der bl.a. risiko for overgrep, kidnapping og skade tas i betraktning. Det vil være en fordel – og mange ganger også nødvendig – at tilsynsutøver har eller kan fremlegge vandelsattest som tilsier at han eller hun kan være alene med barnet.

Det skal ikke inngås avtale om at tilsynsutøver skal bistå med transport av samværsforelder til og fra samvær.

Tilsynsutøver skal ikke skrive referat eller *rapport* etter samvær med mindre dette er bestemt i pålegget, jf. forskriften § 4 tredje punktum. Dette innebærer at tilsynsutøver – innenfor tilsynsordningen som dekkes av departementet og Bufetat – heller ikke kan skrive rapporter på anmodning fra sakkyndige, partene selv eller deres advokater. Tilsynsutøver kan bli innkalt som vitne i pågående eller nye saker mellom partene, noe denne bør gjøres oppmerksom på, se ovenfor. Forskriftens bestemmelser om rapport er ikke til hinder for at tilsynsutøver gir muntlig informasjon til foreldrene. Dette bør skje på forespørsel.⁵ Tilsynsutøver har meldeplikt til barneverntjenesten, se nærmere om dette i punkt 6.2, noe som kan nedfelles i avtale med tilsynsutøver.

Der domstolen har pålagt tilsynsutøver å *bistå sakkyndige* ved eksempelvis forberedelser til rettsmøte om samvær, skal Bufetat regulere dette i avtale med tilsynsutøver. Tilsynsutøvers eventuelle bistand til partene, partenes advokater og dommer – som ledd i forberedelse til nye rettsmøter – faller utenfor tilsynsoppdraget finansiert av departementet og Bufetat.

Godtgjøring og refusjon av utgifter

Godtgjøring til ansatte i familievernet vil normalt bestemmes av regelverk og praksis på området. Det fremgår av forskriften § 3 at ekstern tilsynsutøver kan få godtgjøring som dekker tapte lønnsinntekter, og selvstendig næringsdrivende får dekket tapt arbeidsfortjeneste.

---

⁵ Departementets brev av 2. februar 2007

Videre er det bestemt i forskriften at reiseutgifter dekkes etter statens reiseregulativ, slik at statens satser også benyttes overfor ekstern tilsynsutøver. Regelverk for utfylling av reiseregning skal således legges til grunn også for oppdragstakere og andre som ikke er ansatt i staten. Refusjon av utgifter til bil skal bare skje dersom det foreligger samtykke fra Bufetat til bruk av bil, noe som bør reguleres i avtale med tilsynsutøver. Merk at tilsynsutøver etter regelverk for utfylling av reiseregning, ikke har adgang til å få passasjertillegg for barnet, bostedsforelder eller samværsforelder. Ved bilgodtgjørelse må kjørestrekning spesifiseres. Dekning av utgifter er for øvrig ikke regulert i forskriften, men det foreligger praksis for at rimelige utgifter dekkes.

Dersom domstolens pålegg ikke inneholder noen begrensninger om at samvær kun skal skje på bestemt sted, synes det å foreligge en praksis for at tilsynsutøver bistår ved besøk på kafé, kino m.m., og deretter krever dekket egne utgifter forbundet med slike besøk. Det kan ikke være noe i veien for dette, forutsatt at utgiftene dokumenteres og disse ikke er urimelig høye. Det skal ikke inngås avtale om at ekstern tilsynsutøver skal dekke utgifter for samværsforelder eller barnet, og tilsynsutøver kan ikke kreve refusjon for dette. Enkelte tilsynsutøvere benytter egen bil på turer til transport av barn og forelder, og krever refusjon for dette. Departementet vil inntil videre legge til grunn at det bare kan kreves refusjon for slike utgifter dersom det på forhånd er inngått avtale om bruk av bil samt at det legges ved et detaljert og spesifisert bilag som dokumenterer de enkelte utgifter.

5.5 Journalføring og registrering av opplysninger

Regionkontoret skal journalføre saker om pålegg. Formålet med dette er at regionkontorene kan samle erfaringer med tilsynsordningen og formidle disse til overordnede organ. Dette vil også i større grad muliggjøre bruk av statistikk på området.

Regionkontoret skal opprette én sak for hver tilsynssak knyttet til samværsforelder. Dersom det foreligger flere pålegg knyttet til samme samværs sak (barn-forelder), anses dette som en og samme sak. Dette gir også Bufetat større muligheter til å følge med på antall timer som er benyttet.

Følgende opplysninger skal innhentes av regionkontoret og registreres i den enkelte sak:

- pålegget: hele avgjørelsen
- navn på samværsforelder og barnet/barna
- regionkontorets avgjørelse om oppnevning
- navn på tilsynsutøver
- avtale med tilsynsutøver
- nødvendige dokumenter for utbetaling av godtgjøring
- registrering av antall gjennomførte tilsyn i saken og antall tilsynstimer
- registrering av antall timer benyttet til administrative oppgaver
- andre relevante opplysninger, eksempelvis manglende gjennomføring av samvær
- registrering av utbetalingskrav fra tilsynsutøver.

Et tilsynsår beregnes i den enkelte sak fra dato for første gjennomførte samvær under tilsyn og følger således ikke kalenderåret. Det er ikke anledning til å gå utover 16 timer tilsyn for ett tilsynsår. Dersom samværsforelder uteblir fra samvær uten varsel og tilfredsstillende dokumentasjon av fraværsgrunn, skal de avtalte og ubenyttede samværstimer anses som gjennomført samvær i regionkontorets timeregnskap i saken, dvs. at samværsforelder ikke kan få tilsvarende timer til gode.

5.6 Økonomikontroll

Regionkontoret skal føre kontroll med at faktura eller krav om godtgjøring fra ekstern tilsynsutøver er i tråd med domstolens pålegg, regelverk, rundskriv, oppnevning og avtaler. Krav som skal dekkes av departementet oversendes – etter at kontroll er foretatt - i tråd med merknader nedenfor.

Regionkontorets oversendelsesbrev skal inneholde følgende:

- regionkontorets saksnummer
- navn på tilsynsutøver (ikke navn på samværsforelder eller barn, slike opplysninger må sladdes før oversendelse)
- antall timer til gjennomført samvær med tilsyn barn-forelder (dette er noe annet enn tilsynsutøvers tidsbruk)
- antall påløpte samværstimer i tilsynsåret (eks 12 timer 01.01.2010-01.06.2010).

Ekstern tilsynsutøver utarbeider et bilag som vedlegges faktura eller krav om godtgjøring. Bilaget skal inneholde en detaljert oversikt over:

- antall timer til gjennomført samvær med tilsyn
- antall timer til administrativt arbeid som er nærmere spesifisert (merk at avlyst samvær skal føres opp som administrativt arbeid og spesifiseres som ”avlyst samvær”)
- samlet beløp til refusjon av utgifter
- stedet der tilsynet er utført
- tidspunkt for utførte tilsynstimer (dato og klokkeslett)

Bilaget skal inneholde en spesifisert oversikt over de enkelte oppgaver og utgifter som omfattes av faktura eller krav om godtgjøring. Bilaget fra tilsynsutøver er et sentralt dokument for regionkontorets kontroll med faktura.

Dersom utbetaling skal skje til privatperson, må regionkontoret oversende personnummer og skattekort til utbetalende myndighet.

6 UTØVELSE AV TILSYN OG OPPFØLGING AV TILSYNSSAKER

6.1 Innledning

Utøvelse av tilsyn skal skje i samsvar med domstolens premisser, jf. forskriften § 4 første ledd første punktum. Utgangspunktet er at tilsynsutøver ikke har andre oppgaver enn å ”vera til stades” under samvær med mindre annet er bestemt i domspremissene, jf. første ledd andre punktum. I noen grad kan også regionkontoret fastsette tid, sted og inngå avtale om betingelser som transport, noe som har betydning for hvordan tilsynet skal utøves, se punkt 4.3. Nedenfor fastsetter departementet noen retningslinjer knyttet til utøving av tilsyn og oppfølging av løpende tilsynssaker.

Det bør utpekes en kontaktperson for ekstern tilsynsutøver. Dette vil normalt være ansatte ved familievernkontor, men kan også være ansatte ved regionkontoret.

6.2 Tilsynsutøver

Tilsynsutøver har som nevnt ikke myndighet til å bestemme tid og sted for samvær. Ekstern tilsynsutøver skal ikke ha til oppgave å motivere partene til å stille til samvær eller mekle om endringer når det gjelder tid og sted. Se nærmere i punkt 4.3 og 5.4. Tilsynsutøver må således henvisse partene til selv å komme til enighet om endrede forutsetninger om tid og sted – for deretter å bringe dette opp for familievernkontor eller regionkontoret. Enhver

tilsynsutøver må likevel kunne ta imot henvendelser om avlysninger av enkeltstående samvær på grunn av sykdom m.m.

Tilsynsutøver må umiddelbart melde fra til regionkontoret dersom avtalt samvær ikke gjennomføres eller partene ikke stiller opp på avtalte formøter. Dersom det bestemmes at tilsynsutøver i slike tilfelle skal henvende seg direkte til familievernkontor, må kontoret melde fra dette videre slik at regionkontoret er orientert. Regionkontoret skal registrere opplysninger om manglende oppmøte. Dette gjelder også der barnet ikke møter til samvær.

Ved alvorlige forhold - eksempelvis der forelder møter ruset til samvær, er voldelig eller truende - må tilsynsutøver avbryte samvær av hensyn til barnet ut fra nødrettslignende betraktninger. Ved slike og lignende akutte situasjoner bør tilsynsutøver umiddelbart ta kontakt med barneverntjenesten for å melde saken og for å søke veiledning om hvordan situasjonen bør håndteres.

Der tilsynsutøver blir oppmerksom på forhold som tilsier at gjennomføring av tilsynsordning i tråd med pålegget og avtale med Bufetat ikke er til barnets beste, må dette alltid tas opp med Bufetat. Det må videre tas kontakt med barneverntjenesten ved meldepliktige forhold eller der man blir oppmerksom på forhold som tilsier at barnevernet bør konsulteres.

Departementet understreker at de sentrale plikter og anbefalinger om utøvelse av tilsyn bør nedfelles i avtale med tilsynsutøver, eventuelt at det henvises til rundskrivet på dette punkt.

6.3 Regionkontoret og familievernkontorene

Dersom samværsforelder uteblir fra samvær uten tilfredsstillende dokumentasjon på gyldig frafallsgrunn, skal regionkontoret eller familievernkontor drøfte med denne parten hvorvidt nytt avtalt samvær kan gjennomføres som planlagt. Av hensyn til barnet bør det legges til rette for å hindre at barnet – kanskje gjentatte ganger – opplever å møte til samvær som avlyses. Dersom samvær i en konkret sak avlyses gjentatte ganger, må regionkontoret midlertidig kunne stille tilsynssamværet i bero og informere partene og tilsynsutøver om dette. Partene må i så fall henvende seg på nytt til Bufetat for å få videreført tilsynssamværet, og Bufetat må etterkomme dette er i tråd med pålegget.

Der regionkontoret eller familievernkontor blir oppmerksom på forhold som tilsier at gjennomføring av tilsynsordning i tråd med pålegget ikke er til barnets beste, må dette alltid tas opp med partene. Dersom familievernkontor blir oppmerksom på slike forhold, skal regionkontoret orienteres. Dersom barnet sterkt motsetter seg samvær – slik at tilsynsutøver mener at samvær for tiden ikke kan gjennomføres – bør regionkontoret stille samværs sak i bero til barnets forhold er nærmere avklart. Det samme gjelder dersom barnet sterkt motsetter seg å bli transportert av tilsynsutøver, der dette er en forutsetning for samvær. Partene og domstolen må i så fall orienteres.

Regionkontor og familievernkontor må alltid ta kontakt med barneverntjenesten ved meldepliktige forhold eller der man blir oppmerksom på forhold som tilsier at barnevernet bør konsulteres.

7 Annen bistand fra familievernet ved samvær

Der regionkontoret av ulike grunner ikke har hjemmel for å oppnevne tilsynsutøver eller tilsyn ikke kan tilbys i det omfang partene ønsker, kan likevel det offentlige frivillig medvirke til en tilsynsordning der dette kan skje innen rammen av en etablert tjeneste. Et familievernkontor kan derfor tilby partene møter på familievernkontor dersom saken faller inn

under familievernkontorets ansvars- og kompetanseområde. Familievernkontor vil således kunne tilby partene at kortvarige samvær mellom barn og forelder kan skje i kontorets åpningstid under veiledning av en saksbehandler.⁶ Partene bør orienteres om denne muligheten.

---

⁶ Dette er i tråd med departementets merknader i brev av 19. desember 2006. Se også Ot.prp. nr. 103 (2004-2005) kapittel 10.